

Kristovo vzkriesenie v Pavlovej teológii

Katechéza bola tematicky zameraná opäť na sv. Pavla. Tentoraz Svätý Otec venoval pozornosť Pavlovmu ohlasovaniu Kristovho zmŕtvychvstania a osobitne poukázal na pozornosť, ktorú Pavol venuje tradícii.

12.01.2009

Pápež Benedikt XVI. sa v stredu stretol s veriacimi na pravidelnej generálnej audiencii. Svätý Otec sa ujal slova citáciou sv. Pavla, ktorá

predtým zaznela aj v úvodnom biblickom čítaní, prednesenom lektormi vo viacerých svetových jazykoch:

Drahí bratia a sestry,

„ak nebol Kristus vzkriesený, potom je márne naše hlásanie a márna je aj vaša viera... a ešte stále ste vo svojich hriechoch“ (1 Kor 15, 14. 17). Týmito silnými slovami z Prvého listu Korinťanom nám sv. Pavol dáva na vedomie, aký rozhodujúci význam pripisuje Ježišovmu zmŕtvychvstaniu. Práve táto udalosť je totiž riešením problému, ktorý nastolila dráma kríža. Samotný kríž nemôže vysvetliť kresťanskú vieru, ba ostal by len tragédiou, poukazujúcou na absurditu bytia. Veľkonočné tajomstvo však spočíva v tom, že tento Ukrižovaný „bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písem“ (1 Kor 15, 4) – ako to dosvedčuje prvokresťanská tradícia. V tom je

kľúč Pavlovej kristológie: všetko sa točí okolo tohto ťažiska. Celé učenie apoštola Pavla začína od a vždy ústi do tajomstva toho, ktorého Otec vzkriesil z mŕtvych. Vzkriesenie je základnou skutočnosťou, je axiómou (porov. 1 Kor 15, 12), na ktorej môže Pavol budovať svoje syntetické ohlasovanie (kerygmu): ten, ktorý bol ukrižovaný a ktorý tak zjavil nesmiernu Božiu lásku k človeku, vstal z mŕtvych a žije uprostred nás.

Dôležité je pochopiť vzťah medzi ohlasovaním vzkriesenia, ako ho formuluje Pavol a ako ho chápali prvé kresťanské spoločenstvá pred Pavlom. Tu možno jasne vidieť význam tradície, ktorá apoštola predchádzala a ktorú s veľkým rešpektom a pozorne chcel odovzdávať ďalej. Text o vzkriesení, ktorý sa nachádza v kap. 15, 1 – 11 Prvého listu Korinťanom, vhodne upozorňuje na súvislosť medzi „prijatím“ a „odovzdaním“. Svätý

Pavol prisudzuje veľký význam doslovnému formulovaniu tradície. V závere spomínaného úryvku dodáva – „či už ja, alebo oni takto hlásame“ (1 Kor 15, 11) –, čím poukazuje na jednotu kerygmy, ohlasovania, a to pre všetkých veriacich i pre všetkých ohlasovateľov Kristovho vzkriesenia. Tradícia, na ktorú sa nadväzuje, je zdrojom, z ktorého treba čerpať. Originálnosť jeho kristológie nie je však nikdy na úkor vernosti tradícii. Pavlov výklad je vždy podriadený kerygme apoštolov. Všetka jeho argumentácia vychádza z tradície, v ktorej je vyjadrená spoločná viera všetkých cirkví, ktoré sú jedinou Cirkvou. Tým sv. Pavol ponúka pre všetky časy vzor, ako robiť teológiu a ako kázať. Teológ, kazateľ nevytvára nové predstavy o svete a o živote, ale slúži odovzdávanej pravde, slúži reálnym skutočnostiam: Kristovi, krížu, vzkrieseniu. Jeho úlohou je pomôcť nám, aby sme za starodávnymi slovami dokázali dnes

pochopiť realitu „Boha s nami“, teda realitu pravého života.

Tu je vhodné ujasniť si, že sv. Pavol sa pri ohlasovaní zmŕtvychvstania nesnaží predložiť nám organické učenie – nechce napísať akúsi teologickú príručku. Touto témou sa však zaoberá tak, že odpovedá na konkrétne pochybnosti a otázky, ktoré mu predložili veriaci. Je to teda príležitostná úvaha, ktorá je však plná viery a žitej teológie.

Nachádzame tam to podstatné v koncentrovanej podobe: boli sme „ospravedlivení“, teda urobení spravodlivými, spasení Kristom, ktorý za nás zomrel a vstal z mŕtvych. Vystupuje tu do popredia najmä fakt zmŕtvychvstania, bez ktorého by bol kresťanský život jednoducho absurdný. V to veľkonočné ráno sa stalo niečo mimoriadne, nové a zároveň veľmi konkrétne, pričom to sprevádzali

určité znamenia, ktoré videli mnohí svedkovia.

Aj pre Pavla podobne ako pre ďalších autorov Nového zákona je vzkriesenie spojené so svedectvom tých, ktorí mali priamu skúsenosť so Zmŕtvychvstálým. Ide o to vidieť a cítiť nielen očami a zmyslami, ale aj pomocou vnútorného svetla, ktoré nás vedie k uznaniu toho, o čom vonkajšie zmysly svedčia ako o objektívnom fakte. Preto Pavol podobne ako štyri evanjeliá kladie dôraz predovšetkým na tému zjavení, ktoré sú základnou podmienkou viery vo Vzkrieseného, ktorý zanechal prázdny hrob. Dôležité sú tieto dva fakty: hrob je prázdny a Ježiš sa skutočne ukázal. Tým sa zakladá reťaz tradície, ktorá prostredníctvom svedectva apoštolov a prvých učeníkov postupuje k nasledujúcim generáciám a potom až k nám.

Prvým dôsledkom alebo prvým spôsobom, ako vyjadriť toto svedectvo, je ohlasovať Kristovo vzkriesenie ako syntézu evanjeliovej zvesti a ako vrcholný bod spásnej cesty. To všetko Pavol robí pri rozličných príležitostiach: možno si pozrieť listy i Skutky apoštolov, kde je vždy zrejmé, že pre neho bolo podstatné byť svedkom vzkriesenia. Chcel by som citovať len jeden text: keď bol Pavol väznený v Jeruzaleme, ocitol sa ako obžalovaný pred veľradou. Za týchto okolností, keď bol v hre jeho život či smrť, sa odvoláva na to, čo je zmyslom a obsahom celého jeho ohlasovania: „Pre nádej a zmŕtvychvstanie ma súdia“ (Sk 23, 6). Ten istý refrén Pavol ustavične opakuje vo svojich listoch (porov. 1 Sol 1, 9s; 4, 13 – 18; 5, 10), v ktorých sa tiež odvoláva na svoju osobnú skúsenosť, na svoje stretnutie so vzkrieseným Kristom (porov. Gal 1, 15 – 16; 1 Kor 9, 1).

Môžeme sa však pýtať: aký je najhlbší zmysel udalosti Ježišovho vzkriesenia pre sv. Pavla? Čo hovorí táto udalosť po dvoch tisícročiach? Je tvrdenie, že „Kristus bol vzkriesený“, aktuálne aj pre nás? Prečo je vzkriesenie pre neho i pre nás v dnešnej dobe takou rozhodujúcou témou?

Pavol slávnostne odpovedá na túto otázku v úvode Listu Rimanom, kde začína s poukazom na „Božie evanjelium... o svojom Synovi, ktorý podľa tela pochádza z Dávidovho rodu a podľa Ducha svätosti od vzkriesenia z mŕtvych“ (Rim 1, 3 – 4). Pavol dobre vie a viackrát to opakuje, že Ježiš bol vždy, už od okamihu svojho vtelenia, Božím Synom. Novosť vzkriesenia spočíva v tom, že Ježiš, povýšený z pokory svojej pozemskej existencie, je ustanovený ako Boží Syn „s mocou“. Ježiš pokorený až na smrť kríža môže teraz povedať Jedenástim: „Daná mi

je všetka moc na nebi i na zemi“ (Mt 28, 18). Uskutočnilo sa to, čo hovorí Žalm 2, 8: „Žiadaš si odo mňa a dám ti do dedičstva národy a do vlastníctva celú zem.“ Preto sa vzkriesením začína ohlasovanie Kristovho evanjelia všetkým národom – začína Kristovo kráľovstvo, to nové kráľovstvo, ktoré nepozná inú moc ako moc pravdy a lásky. Vzkriesenie teda definitívne odhaľuje autentickú totožnosť a mimoriadnosť osoby Ukrižovaného. Jeho neporovnateľnú a najvyššiu dôstojnosť: Ježiš je Boh!

Pre sv. Pavla sa Ježišova skrytá totožnosť odhaľuje vo vzkriesení ešte viac ako vo vtelení. Zatiaľ čo titul Kristus, čiže „Mesiáš“, „Pomazaný“, má u sv. Pavla sklon stať sa Ježišovým vlastným menom, titul Pán označuje jeho osobný vzťah s veriacimi a titul Boží Syn má osvetľovať jeho intímny vzťah s Bohom, vzťah, ktorý sa naplno vyjavuje vo veľkonočnej udalosti.

Preto možno povedať, že Ježiš vstal z mŕtvych, aby sa stal Pánom mŕtvych i živých (porov. Rim 14, 9; a 2 Kor 5, 15), alebo inými slovami, naším Spasiteľom (porov. Rim 4, 25).

Z tohto všetkého vyplývajú vážne dôsledky pre náš život viery: sme povolani, aby sme sa v hĺbke našej bytosti podieľali na celej udalosti Kristovej smrti a zmŕtvychvstania. Apoštol hovorí, že „sme zomreli s Kristom“ a „veríme, že s ním budeme aj žiť. Veď vieme, že Kristus vzkriesený z mŕtvych už neumiera, smrť nad ním už nepanuje“ (Rim 6, 8 – 9). To znamená podieľať sa na Kristovom utrpení, ktoré predchádza plnému pripodobneniu sa mu vo vzkriesení, ku ktorému smerujeme v nádeji. To zažil aj sv. Pavol, ktorého osobná skúsenosť je v jeho listoch opísaná veľmi priliehavými a realistickými slovami: „Aby som poznal jeho, moc jeho zmŕtvychvstania a účasť na jeho

utrpení tým, že sa mu pripodobníť v smrti, aby som tak nejako dosiahol aj vzkriesenie z mŕtvych“ (Flp 3, 10 – 11; porov. 2 Tim 2, 8 – 12).

Teológia kríža nie je len teóriou – je realitou kresťanského života. Žiť vo viere v Ježiša Krista, žiť pravdu a lásku zahrňa každodenné odriekanie a utrpenie. Kresťanstvo nie je pohodlnou cestou, je skôr namáhavým výstupom, ktorý je však ožiarený Kristovým svetlom a veľkou nádejou, ktorá z neho pramení. Svätý Augustín hovorí: Kresťania nie sú ušetrení od trápenia, skôr sa ich ešte viac dotýka, pretože žiť vieru znamená mať odvahu hlbšie čeliť životu a dejinám. Len takto však, okusujúc utrpenie, poznávame život v jeho hĺbke, v jeho kráse, v jeho veľkej nádeji prameniacej z ukrižovaného a vzkrieseného Krista. Veriaci sa preto nachádzajú medzi dvoma pólmi: na jednej strane je vzkriesenie už akýmsi spôsobom

prítomné a pôsobí v nás (porov. Kol 3, 1 – 4; Ef 2, 6); na druhej strane je naliehavé zapojiť sa do tohto procesu, ktorý vedie všetkých a všetko k plnosti a ktorý je opísaný v Liste Rimanom odvážnym obrazom: tak ako všetko stvorenie vzdychá a zvíja sa v pôrodných bolestiach, aj my vzdycháme v očakávaní vykúpenia nášho tela, nášho vykúpenia a vzkriesenia (porov. Rim 8, 18 – 23).

Keď to zhrnieme, môžeme so sv. Pavlom povedať, že opravdivý veriaci dosiahne spásu tým, že ústami vyznáva, že Ježiš je Pán, a srdcom verí, že Boh ho vzkriesil z mŕtvych (porov. Rim 10, 9). Dôležité je predovšetkým srdce, ktoré verí v Krista a vo viere sa „dotýka“ Zmŕtvychvstalého. Vieru však nestačí len nosiť v srdci, musíme ju vyznávať a dosvedčovať svojimi ústami a svojím životom, aby tak pravda kríža a zmŕtvychvstania bola prítomná v

našich dejinách. Takto sa kresťan zapája do toho procesu milosti, v ktorom sa prvý, pozemský Adam, podliehajúci porušenosti a smrti, premení na posledného Adama, nebeského a neporušiteľného (porov. 1 Kor 15, 20 – 22. 42 – 49). Tento proces sa začal Kristovým vzkriesením, na ktorom sa zakladá naša nádej, že jedného dňa budeme môcť aj my s Kristom vstúpiť do našej pravej vlasti, ktorá je v nebi. Povzbudzovaní touto nádejou putujme vpred s odvahou a radosťou.

Vatikán (5. novembra, RV)

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/kristovo-
vzkriesenie-v-pavlovej-teologii/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/kristovo-vzkriesenie-v-pavlovej-teologii/)
(13.08.2025)